

Magdalena Szydłowska

Radio w służbie propagandy. Wybrane kampanie medialne na antenie regionalnej Polskiego Radia w Olsztynie w dobie PRL-u

Okres PRL-u cechuje niezwykle sprawny, scentralizowany system niesienia i systematyzowania przesyłanych medialnie informacji. Media w pewnym sensie zostały zaprogramowane i zindoktrynowane. Sprawna, merytorycznie udokumentowana agitacja medialna była emblematycznym przejawem kreowania PRL-owskiej rzeczywistości, zgodnej z polityką państwa. Jerzy Eisler mówi wręcz o egzekwowaniu działań zbiorowych, które legitymizowały decyzje władz i były wyrazem zbiorowego, sprawnie narzuconego poparcia. Owa manipulacja stała się wręcz rytuałem, kultem nazwanym przez władze „kampanijnością”. Definicja słownikowa pojęcia jednoznacznie wskazuje, iż jest to: „Zorganizowane energiczne działanie, akcja zmierzająca do określonego celu; zespół działań, prac objętych jakimś jednym okresem i wspólnym celem”¹. Istotnie, z takim zmasowanym zjawiskiem mamy do czynienia w tym wypadku. Historyk Rafał Habielski podkreśla, że w przypadku mediów:

---

¹ *Słownik języka polskiego*, t. 1, red. M. Szymczak, Warszawa: PWN 1988, s. 867.

„Priorytetem stawała się indoktrynacja, zabieg sprowadzający się do uporczywego wpajania odbiorcy punktu widzenia nadawcy, skłaniający go do identyfikowania się z nim i bezrefleksyjnego traktowania jego polityki. [...] System miał za zadanie kształtować świadomość i światopogląd społeczeństwa, kształtować postawy i zachowania pożądane z punktu widzenia władzy”².

Radio, traktowane przez ówczesne władze jako sprawne narzędzie propagandy minionego systemu politycznego, bez wątplenia wpisuje się w przestrzeń polityki historycznej państwa. Można mu także przypisać miano „agitatora”³. Radio Olsztyn, podobnie jak inne ówczesne polskie media, jako źródło informacji mogło dowolnie kształtować i prezentować określone ideologicznie treści. Miała wówczas miejsce swoista unifikacja przekazu. Radio Olsztyn było jedyną działającą stacją radiową na terenie północno-wschodniej Polski. Pamiętać należy także o „nielegalnych”, acz sprawnie działających wówczas radiowych stacjach wolnościowych: BBC, Głosie Ameryki, a od połowy 1952 roku Radiu Wolna Europa⁴. Niemniej władza stale dbała o „czyszczenie” eteru⁵.

---

² R. Habielski, *Polityczna historia mediów w Polsce w XX wieku*, Warszawa: Wydawnictwa Akademickie i Profesjonalne. Grupa Kapitałowa WSiP 2009, s. 205.

³ Radio regionalne, pozostające w strukturach Polskiego Radia, nie było formalnym organem PZPR, choć od samego początku uznawane było za właściwy instrument propagandy i kontrpropagandy. Radio w okresie PRL-u było emisarium określonych treści, trybuną lokalnych i centralnych przywódców partyjnych, którzy mieli je wspierać, nadzorować i zaopatrywać w nasyczone ideologicznie komunikaty. Zob. M. Kropacz-Szydłowska, *Od Ekspozytury Polskiego Radia do Radia Olsztyn S.A. Z dziejów olsztyńskiej radiofonii*, Olsztyn: Polskie Towarzystwo Historyczne – Instytut Dziennikarstwa i Komunikacji Społecznej Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego 2012, s. 18.

⁴ Jan Nowak-Jeziorański celnie wskazuje, iż eter był bardzo wydolnym narzędziem: „Walka toczy się nie w lasach, na ulicy czy w podziemiu, ale w polskich duszach – w czterech ścianach polskich domów”. J. Nowak-Jeziorański, *Wojna w eterze*, Kraków: Znak 2005, s. 65 i nast. Warto nadmienić, że rozgłośnie radiowe w minionym okresie pozyskiwały w sposób systematyczny dane dotyczące treści nadawanych przez Radio Wolna Europa. W materiałach archiwalnych, w Archiwum Państwowym w Olsztynie, w teczках będących dokumentacją audycji i w samych tekstach audycji wykorzystywano papier, zapewne z oszczędności, na którego odwrocie można znaleźć raporty słuchalności Radia Wolna Europa.

Ponadto dwie właściwości znamionowały ówczesnie działające państwowe rozgłośnie radiowe, mam na myśli: cenzurę i autocenzurę. Radio Olsztyn w swojej ramówce, zwłaszcza w pasmach informacyjnych, miało na celu mobilizację społeczeństwa wobec określonych idei. Nieprzypadkowy wydaje się także odpowiedni dobór kadr i ich identyfikacja z polityką partii. Dziennikarze, w dużej części „wierni” władzy, mieli zgodnie z przesłaniem Lenina pełnić funkcje „żołnierzy na froncie walki ideologicznej”⁶. Oczywiście nie wolno jednoznacznie etykietować dziennikarzy radiowych, byłoby to nadużycie.

Kampanijność jako przejaw aktywności dziennikarskiej obecnej w polskim eterze można odnotować we wszystkich dekadach PRL-u. Dotyczyła ona różnych obszarów życia codziennego i politycznego, odbywała się także w różnym nasyceniu. W artykule omawiane są najważniejsze kampanie medialne PRL-u. Niemniej z perspektywy badacza błędem byłoby pominięcie pomniejszych tego typu zjawisk. Objętość tekstu wymusza selektywne ujęcie i pozorny brak proporcji omawianego materiału. Warto jednak ów obszar traktować całościowo.

Już samo powstanie Ekspozytury Polskiego Radia w Olsztynie było podyktowane koniecznością propagowania treści związanych z wyborami wyznaczonymi na 26 października 1952 roku⁷. W ten sposób zainicjowano obecność PZPR na antenie. Obowiązkiem narzuconym zewnątrz, ale także wypełnianym bez zbędnego sprzeciwu przez dziennikarzy, było informowanie o zjazdach, wyborach, plenach i to zarówno na szczeblu centralnym, jak i wojewódzkim. Tym samym kalendarz polityczny wyznaczał rytm pracy redakcji informacyjnej eksplorującej problematykę partyjną. Jednocześnie wpływał on na tematy audycji pozostałych redakcji. Za całość przekazu i zamieszczanych treści odpowiadali wszyscy

---

⁵ W październiku 1951 r. w Moskwie podjęto decyzję o konieczności zagłuszania wrogich rozgłośni. W 1951 r. rozmieszczono 11 urządzeń zagłuszających, pod koniec 1953 r. było ich 29, dwa lata później już 249. R. Habielski, *Polityczna historia mediów...*, dz. cyt., s. 209–210.

⁶ Tamże, s. 204.

⁷ Ekspozytura Polskiego Radia w Olsztynie powstała 2 października 1952 r., została ona przemianowana na Rozgłośnie Radiową Polskiego Radia 1 stycznia 1958 r., podobnie jak wszystkie ekspozytury w Polsce.

redaktorzy naczelni olsztyńskiego radia⁸. Istniejąca w redakcji Podstawowa Organizacja Partyjna nadzorowała współpracę rozgłośni z KW PZPR. Jej członkowie pełnili rolę emisariuszy partyjnych. Takiego stanu dowodzi notatka, instrukcja KW w Olsztynie z 1958 roku: „Pracę dziennikarską mogą wykonywać na należyłym poziomie i w słusznym kierunku jedynie tacy pracownicy redakcji, którzy posiadają niezbędny poziom wiedzy ogólnej oraz orientację w dziedzinie życia społecznego i politycznego, ludzie ideowo związani z socjalizmem, z dążeniami naszej partii, posiadający jednocześnie właściwe kwalifikacje zawodowe[...] Redaktorzy naczelni oraz kolegia redakcyjne są w bezpośrednim kontakcie z odpowiednimi instancjami szczebla centralnego lub wojewódzkiego, które nadają kierunek organom prasowym zarówno partyjnym, jak i niepartyjnym”⁹.

Nadzór partyjnych władz wojewódzkich nad działaniami antenowymi regionalnego radia potwierdzają liczne instrukcje, które funkcjonowały w całym okresie PRL-u. Zatem można zaryzykować stwierdzenie, że wszystko było przemyślane, zaprogramowane i przybierało postać zdefiniowanych kampanii. Rolę informacyjno-propagandową od samego początku pełniły w Radiu Olsztyn *Olsztyńskie Wiadomości Radiowe* – OWR. Choć nie wolno w tym miejscu obniżać „rangi” wszelkim zaprogramowanym formom publicystycznym.

Emblematyczną egzemplifikacją ruchu kampanijnego na antenie Radia Olsztyn była aktywna partycypacja w zjazdach PZPR. Pierwszym udokumentowanym „świętem partii” promowanym w olsztyńskim radiu był III Zjazd PZPR, w dniach 10–19 marca 1959 roku. Ta właśnie tematyka dominowała na antenie, chociaż czas emisji programu nie był imponujący¹⁰. Stworzono cykle audycji zjazdowych: *Posłowie i radni przed*

⁸ We wskazanym okresie redakcją w Olsztynie kierowali trzej redaktorzy naczelni: Bronisław Sałuda, Tadeusz Ostojcki i Witold Rybak.

⁹ Zob. Archiwum Państwowe w Olsztynie (dalej APO), Komitet Wojewódzki PZPR w Olsztynie, Wydział Propagandy. Środki Masowego Przekazu 1957–1964 r. *Sprawy ogólne, Wytoczne Biura KC do Sekretarzy propagandy KW PZPR w Olsztynie*, pismo z 29.07.1958 r., sygn. 1141/2131 k. 7 i nast.

¹⁰ Pod koniec lat pięćdziesiątych średnio raz dziennie nadawano godzinę i 12 minut programu. Wzrost przyznawanego Olsztynowi czasu w analizowanym okresie był proporcjonalny, ale niezbyt imponujący. Do roku 1966 rozgłośnia

mikrofonem, Niech mówią o nich ludzie; prezentowały one sylwetki delegatów i działaczy partyjnych z województwa¹¹. W OWR cyklicznie informowano o spotkaniach z uczestnikami Zjazdu, podczas których wyrażali oni „pełne poparcie dla słusznej polityki naszej Partii”¹². Nachalność i powtarzalność emisji, a także spójność przekazu, musiały odnosić pożądany skutek, wpisując się także w kontekst uporczywej kampanijności.

Analogicznie rzecz wyglądała także podczas wszelkich plenów KC i konferencji wojewódzkich PZPR. Wydział Propagandy definiował cele i wskazywał na konieczność podejmowania wyznaczonej tematyki, dostosowanej do okoliczności politycznych i wydarzeń w kraju i na arenie międzynarodowej. Przykładowo, w 1969 roku Wydział Propagandy po raz kolejny sprecyzował dominanty tematyczne dla wszystkich redakcji Radia Olsztyn, zaprogramowano także nowe audycje¹³.

---

nadawała przeciętnie nieco ponad godzinę, w latach 1966–1967 półtorej godziny programu dziennie. APO, KW PZPR w Olsztynie, Wydział Propagandy, Środki Masowego Przekazu 1968–70 r. *Radio i Telewizja, Informacja o programie i działalności olsztyńskiej Rozgłośni Polskiego Radia/lata 1964–1968*, sygn. 1141/2134, k. 42.

- ¹¹ Pierwszą audycję wyemitowano miesiąc przed Zjazdem – 24 lutego. Zob.: APO, Rozgłośnia Polskiego Radia (dalej: RPR) w Olsztynie, *Programy audycji, teksty audycji 21-28.02.1960 r.*, sygn. 1301/45, *Niech mówią o nich ludzie*, 24.02.1958 r.; Zobacz także APO, RPR w Olsztynie, *Programy audycji, teksty audycji 11-18.03.1960 r.*, sygn. 1301/47, *Niech mówią o nich ludzie*, 17.03.1958 r.
- ¹² Zob. APO, RPR w Olsztynie, *Programy audycji, teksty audycji 11-18.03.1960 r.*, sygn. 1301/47, OWR, 17.03.1958 r.
- ¹³ Po VII i VIII Plenum KC oraz po XII Konferencji Wojewódzkiej PZPR w obliczu zachodzących w kraju zmian nakreślono następujące tematy wiodące pojawiające się w audycjach, wskazujące społeczeństwu konieczność zaangażowania w proces przemian: „1. Nowy styl pracy i administracji terenowej *Z partyjnego forum. Posłowie i radni przed mikrofonem*. Audycje poświęcone będą umocnieniu autorytetu radnych i posłów, ich więzi z wyborcami, popularyzacji stałych konsultacji ze społeczeństwem projektów uchwał. 2. Dodatkowa produkcja rynkowa i eksportowa oraz ochrona praw konsumenta – społeczna kontrola handlu zaopatrzenia i usług, cen na towary i usługi. 3. W cyklach *Ludzie i zdarzenia. Pocztywki muzyczne. Ludzie, wśród których żyjemy. Fabryczne spotkania* – prezentujemy sylwetki produkujących robotników – ich troski, kłopoty i radości [...] W tych cyklach oraz innych audycjach zajmować się będziemy uwypukleniem pozycji kobiet

Współpraca z Wydziałem Propagandy KW PZPR w Olsztynie zdynamizowana była zwłaszcza w okresie napięć społecznych. Redaktorzy naczelni i szefowie komórek odpowiadających za głoszenie określonych idei byli także inicjatorami wielu antenowych form. W 1967 roku, w okresie narastającej kampanii antysemitkiej i wojny 6-dniowej skierowano do KW PZPR pismo naprawcze o następującej treści: „Zespół Rozgłośni widzi jednak konkretne dotychczasowe niedostatki w naświetlaniu spraw, o których mowa była na VII Plenum i czuje się zobowiązany do bardziej wszechstronnego uwzględniania ich na antenie”¹⁴. Można przyjąć, iż ta postawa była emblematyczną cechą zwłaszcza u dziennikarzy politycznych Radia Olsztyn, aż do wolnych wyborów i rozwiązania PZPR. Jest to jednak temat rozległy, godny odrębnej analizy.

---

i roli kobiet w życiu społeczno-politycznym (awans kobiet) [...]. 4. Jeśli idzie o rozwój usług dla ludności – zainicjowaliśmy też akcję, której celem jest ukazanie potrzeb i możliwości w tym zakresie – m.in. możliwość wzrostu zatrudnienia w tym dziale gospodarki ze względu na tanią przygotowania stanowisk pracy. 5. W publicystyce rolnej eksponujemy potrzebę i konieczność rozwoju hodowli bydła i trzody chlewnej, jako nakaz w chwili, wskazując na konkretne możliwości i rezerwy, jakimi dysponują zarówno PGR-y, jak i indywidualna gospodarka chłopska, konieczność wykorzystania wszystkich zasobów ziemi. 6. *Naukowcy – rolnikom* – w audycji z tego cyklu staramy się pokazywać pomoc, której udziela i może udzielać w jeszcze szerszym zakresie rolniczej praktyce nauka, zwłaszcza w dziedzinie intensyfikacji hodowli i wzrostu plonów. 7. Śledzimy uważnie i popularyzujemy – podobnie jak i robotnicze również inicjatywy rolników i PGR-ów, zmierzające do pomnożenia ilości artykułów spożywczych na rynku – poprzez, między innymi, zagospodarowanie PFZ, rozwijanie na tej bazie wspólnej hodowli bydła i trzody. Widzimy też konieczność poddania społecznej presji źle gospodarujących rolników, kombinatów miejskich itp. 8. W publicystyce młodzieżowej akcentujemy konieczność większego zaangażowania młodzieży w sprawy kraju i regionu, popularyzujemy obywatelskie postawy młodzieży, postulujemy bardziej energiczną działalność w tym zakresie organizacji młodzieżowych [...]”. APO, KW PZPR w Olsztynie, Wydział Propagandy. Środki masowego przekazu 1968–1970. Radio i telewizja, *Program Rozgłośni Polskiego Radia w Olsztynie, po VII i VIII Plenum KC oraz XII konferencji wojewódzkiej PZPR*, sygn. 1141/2134, s. 57-59.

¹⁴ Zob. KW PZPR, *Wydział Propagandy. Środki Masowego Przekazu 1958–67. Radio i Telewizja*, sygn. 1141/2133, Pismo Tadeusza Ostojkiego do Wydziału Propagandy KW w Olsztynie, 05.06.1967 r., k. 131 i nast.

Kolejny przejaw kampanijności stanowiły PRL-owskie akcje społeczne. Na podstawie zachowanych dokumentów opisujących ramówkę radiową można wręcz odnieść wrażenie, że społeczeństwo stale obligowane było do partycypacji w kosztach utrzymania państwa. Mam tu na myśli chociażby funkcjonowanie efemerydy w postaci tzw. czynów partyjnych i działalność komitetów rozmaitych zbiórek, przykładowo: Społecznego Komitetu Pomocy Repatriantom, Społecznego Fundusz Odbudowy Kraju i Stolicy¹⁵, Społecznego Komitetu Budowy i Odbudowy Szkół na Warmii i Mazurach, Funduszu Grunwaldzkiego, Społecznego Funduszu Budowy Szkół, Ogólnopolskiego Społecznego Komitetu Odbudowy Fromborka¹⁶.

¹⁵ Społeczny Fundusz Odbudowy Kraju i Stolicy jest interesującym przykładem takiej zbiórki i jednocześnie formy stymulowania aktywności społecznej. Zob. „Społeczny fundusz Odbudowy stolicy w roku 59 przewiduje zebranie 5 mln zł, tymczasem za dotychczasowe akcje aktywiści otrzymają zegarki i cenne książki”. APO, RPR w Olsztynie, *Programy audycji, teksty audycji 1–15.12.1958 r.*, sygn. 1301/39, OWR, 14.12.1958 r. Zebrane środki przeznaczone były na rozwój technologiczny regionu, m.in. na: maszt telewizyjny na Górze Dylewskiej. „Na posiedzenie zarządu Olsztyńskiego Społecznego Komitetu Budowy Przekaznikowej Stacji Telewizyjnej, której koszt całości wyniesie 500 000 [...] postanowiono, że połowę kwoty przekaże Wojewódzki Komitet Odbudowy Kraju i Stolicy”. APO, RPR w Olsztynie, *Programy audycji, teksty audycji 16–30.04.1958 r.*, sygn. 1301/24, OWR, 23.04.1958 r. I kolejne tego typu doniesienia w OWR: „Ponad 5 mln zł wydatkowanych będzie na inwestycje na Warmii i Mazurach w tym roku z funduszy uzyskanych ze Społecznego Komitetu Odbudowy Kraju i Stolicy. Milion pójdzie na szpital w Pasłęku, 600 tys. na budowę stacji przekaznikowej na Dylewskiej Górze, pół na budowę sali gimnastycznej międzyszkolnej w Mrągowie, proporcjonalnie 75% inwestycje terenowe, 25% Rada Główna przekaże do dyspozycji Centralnego Funduszu na intensyfikację Ziemi Zachodnich oraz budowę stolicy. Zyskamy dużo [...]”. APO, RPR w Olsztynie, *Programy audycji, teksty audycji 11–20.08.1959 r.*, sygn. 1301/62, OWR, 14.08.1959 r. I następna tego typu wzmianka w OWR w 1960 r.: „Na ostatnim posiedzeniu Wojewódzkiego Komitetu Społecznego Funduszu Odbudowy Kraju i Stolicy zapoznano się z przebiegiem przygotowań do budowy Domu Środowisk Twórczych w Olsztynie, koszt 6 mln 700 tysięcy zł, początek budowy jeszcze w tym roku”, APO, RPR w Olsztynie, *Programy audycji, teksty audycji 1–10.03.1960 r.*, sygn. 1301/82, OWR, 3.03.1960 r.

¹⁶ Pierwsza wzmianka w OWR odnaleziona została w materiałach z sierpnia 1958 r.: „Prezes PAN Tadeusz Kotarbiński gościł we Fromborku. Przewodniczący Ogólnopolskiego Społecznego Komitetu Odbudowy Fromborka stwierdził, że trzeba

Można w tym miejscu zaryzykować tezę, iż wymuszanie postaw obywatelskich miało być przejawem pozytywnej aktywizacji społeczeństwa.

Społeczny Komitet Pomocy Repatriantom był podmiotem stale obecnym w przestrzeni publicznej lat pięćdziesiątych. Z uwagi na demograficzną tożsamość Warmii i Mazur wpisywał się on w pewnego rodzaju misję mediów regionu. Informowanie o działaniach Komitetu było wręcz kanonicznym przejawem aktywności antenowej, jest to również znakomity materiał dla antropologów, demografów, socjologów¹⁷.

Największą medialną kampanią w okresie PRL-u były zorganizowane w opozycji do kościelnego milenium obchody Tysiąclecia Państwa Polskiego. W województwie olsztyńskim przebiegały one pod hasłem: *Znaczenie Warmii i Mazur dla niepodległości i jedności terytorialnej państwa polskiego: tradycji ludowej, mądrości polityki mieszkańców tych ziem oraz polskiego wkładu w rozwój kultury regionu*¹⁸. W OWR precyzyjnie podano

---

odbudować miasto, a pierwsza kwota została już zaaranżowana 5 mln zł z wpływu cegiełek grunwaldzkich na odbudowę Pałacyku Ferbera, w którym znajduje pomieszczenie Muzeum Kopernikowskie. Wraz z odbudową zabytków ruszy odbudowa miasta". APO, RPR w Olsztynie, *Programy audycji, teksty audycji 16-31.08.1958 r.*, sygn. 1301/32, OWR, 16.08.1958 r.

¹⁷ W marcu 1957 r. OWR donosiły: „Coraz więcej gromad naszego województwa odpowiada na apel Wojewódzkiego Komitetu Pomocy Repatriantom, do opieki choćby nad jednym. I tak chłopci ze wsi Frankowo w powiecie reszelskim zaopiekowali się rodziną Józefa Tebere, pomogli odbudować dom i zabudowania zniszczone w 70%". APO, RPR w Olsztynie, *Programy audycji, teksty audycji 1-16.05.1957 r.*, sygn. 1301/2, OWR, 03.05.1957 r. I kolejny przykład koegzystencji społecznej: „Pragnąc przysiąc z pomocą repatriantom, WZSP pozwoliła przedsiębiorstwu »Bazar« zorganizować sprzedaż przecenionych towarów wprost w swoim magazynie przy alei Wojska Polskiego. W towary mieli zaopatrywać się tylko repatrianci, po uprzednim przedstawieniu sprzedawcy zaświadczenia wydanego przez PCK lub Społeczny Komitet Pomocy Repatriantom. Tymczasem szabrownicy i spekulanci ruszyli po zakupy, potrzebna jest pomoc milicji i dyżury członków WKP". APO, RPR w Olsztynie, *Programy audycji, teksty audycji 1-16.05.1957 r.*, sygn. 1301/2, OWR, 15.05.1957 r. W OWR podawano także dane dotyczące poziomu zbiorów: „Działające na terenie województwa Komitety zebrały do tej pory od początku swej działalności do lipca 616 tys. zł, 6 tys. sztuk odzieży, bielizny i obuwia, 170 różnych narzędzi". APO, RPR w Olsztynie, *Programy audycji, teksty audycji 16-29.09.1957 r.*, sygn. 1301/10, OWR, 26.09.1957 r.

¹⁸ APO, RPR w Olsztynie, *Programy audycji, teksty audycji 11-20.02.1959 r.*, sygn. 1301/44, OWR, 17.02.1959 r.

harmonogram obligatoryjnych działań, w których rozgłosnia radiowa musiała partycypować: „Odbędą się dwie ogólnopolskie uroczystości: 550-lecie bitwy pod Grunwaldem i 500-lecie zawarcia drugiego pokoju toruńskiego, natomiast w skali wojewódzkiej 650-lecie Fromborka, 40-lecie Plebiscytu, 160. rocznica śmierci Krasickiego oraz 100. rocznica zająć chłopskich w Bredynkach, cały region opracowuje swoje uroczystości”¹⁹.

Kampania rozpoczęła się oficjalnie, zgodnie z uchwałą sejmową w sprawie obchodów, 28 lutego 1958 roku. Cyklicznie w wiadomościach mówiono o poczynaniach powstałego w 1957 roku Funduszu Grunwaldzkiego²⁰ i Społecznego Funduszu Budowy Szkół²¹. Dziennikarze stale informowali

¹⁹ APO, RPR w Olsztynie, *Programy audycji, teksty audycji 1–10.06.1959 r.*, sygn. 1301/55, OWR, 2.06.1959.

²⁰ Cegiełki na Fundusz miały być „Rozprowadzane już od 15 września [1958 r. - M. Sz.], po 2, 5, 10, 20, 50 i 100 zł. Rozprowadzać je będą terenowe komitety FJN. Będą to cegiełki na ogólną sumę 40 mln zł”. APO, RPR w Olsztynie, *Programy audycji, teksty audycji 16–31.08.1958 r.*, sygn. 1301/32, OWR, 27.08.1958. Na bieżąco słuchacze byli informowani o przebiegu akcji: „Ze wszystkich stron kraju płyną wpłaty na Fundusz Grunwaldzki, członkowie olsztyńskiego ZBOWID-u zebraли 302 zł”. APO, RPR w Olsztynie, *Programy audycji, teksty audycji 20–30.06.1958 r.*, sygn. 1301/22, OWR, 25.06.1958. „20.800 zł zebrała ludność Warmii i Mazur w zbiorce ulicznej w dniach 20 i 22 lipca na Fundusz Grunwaldzki, na konto wpłynęło z całego kraju 668 zł mln, a ze zbiórki ulicznej 3 mln”. APO, RPR w Olsztynie, *Programy audycji, teksty audycji 1–15.07.1958 r.*, sygn. 1301/29, OWR, 30.07.1958.

²¹ Przykładowe informacje znaleźć można w zasadzie podczas całej dekady. Dotyczą one aktywności mieszkańców regionu i dokonywanych przez nich wpłat: „W ciągu stycznia społeczeństwo Warmii i Mazur zapłaciło ponad milion 300 tysięcy złotych na Fundusz Budowy Szkół Tysiąclecia. Ogólnie na kacie FBST znajduje się już prawie półtora miliona złotych. W akcji świadczeń na ten cel przodują mieszkańcy Olsztyna oraz powiatów nowomiejskiego, pasłęckiego, lidzbarskiego, i biskupieckiego. Na podkreślenie zasługuje fakt, że w styczniu rolnicy Warmii i Mazur wpłacili na Szkoły Tysiąclecia prawie 450 tysięcy zł”. APO, RPR w Olsztynie, *Programy audycji, teksty audycji 11–20.07.1960 r.*, sygn. 1301/79, OWR 09.02.1960. Wskazywano, że każdy region ma konkretne kwoty do zgromadzenia, a Olsztyn „Ma uzbierać w planie rocznym 3 miliony 723 tysiące na Społeczny Fundusz Budowy Szkół”. APO, RPR w Olsztynie, *Programy audycji, teksty audycji 01–10.07.1960 r.*, sygn. 1301/94, OWR 08.07.1960 r. Co roku podsumowywano zbiorke, z wyraźnym upominaniem środowisk, które nie dopełniły realizacji zadań: „Prawie 13 mln zł musiało wpłacić społeczeństwo na Fundusz Budowy Szkół, by wykonać tegoroczny plan, zrealizowano w 62%, zalega wieś zaledwie 31% należności”. APO, RPR

również o zbiorkowej aktywności społeczeństwa²². Na bieżąco opisywali także prace na polach grunwaldzkich²³. Oczywiście punktem odniesienia była prymarna powinność upowszechniania wszelkich istotnych informacji, ale także skłanianie wszystkich do świadomego udziału w kampanii. 17 lipca 1960 roku, zgodnie z planem, odbyły się główne uroczystości, na antenie centralnej Polskiego Radia – relacjonował je

---

w Olsztynie, *Programy audycji, teksty audycji 01–10.12.1960 r.*, sygn. 1301/109. OWR 07.12.1960. Ostatnia znaleziona przeze mnie informacja dotyczy podsumowania 1965 r., dowiadujemy się z niej, że: „Mieszkańcy Warmii i Mazur przekazali w ubiegłym roku na Fundusz Budowy Szkół blisko 32 miliony złotych. W porównaniu z planem stanowi to przekroczenie o 6%”. APO, RPR w Olsztynie, *Programy audycji, teksty audycji 11–20.01.1966 r.*, sygn. 1301/292. OWR 13.01.1965.

²² Wskazać należy, że tego typu deklaracje intensyfikowano w określonych okolicznościach. Mam tu na myśli kumulacje wywołane świętami państwowymi, na przykład działo się tak tuż przed 1 maja. Radio Olsztyn w wiadomościach cyklicznie informowało: „Czyn podejmą pracownicy 32 placówek. Jej wartość przekracza 10 milionów złotych” APO, RPR w Olsztynie, *Programy audycji, teksty audycji 11–20.07.1960 r.*, sygn. 1301/95. OWR 18.07.1960. W podobnym tonie, dzień później wskazywano: „Załoga przedsiębiorstwa rolnego w Bałszycach podjęła zobowiązania dla uczczenia obchodów Tysiąclecia Państwa Polskiego – Chcemy osiągnąć w tym roku zysk w wysokości miliona złotych. Opodatkować się w wysokości 0,5 wynagrodzenia miesięcznego na rzecz Komitetu Budowy Szkół i Internatów. Zainstalować w czynnie społecznym łazienki w mieszkaniach pracowniczych i doprowadzić do nich wodę – Oczywiście załoga wzywa do współzawodnictwa”, APO, RPR w Olsztynie, *Programy audycji, teksty audycji 10–20.04.1966 r.* sygn. 1301/301. OWR 19.04.1966. Do akcji przyłączyła się także służba zdrowia: „Niezwykle pozytywne zobowiązania realizują z okazji Majowego Święta i Tysiąclecia pracownicy placówek służby zdrowia naszego regionu. Postanowili oni w godzinach wolnych od pracy przebadać 10.000 pracowników PGR-ów i zakładów przemysłu leśnego. Przebadana zostanie młodzież 60 szkół wiejskich. Powstanie 280 szkół zdrowia. Jak nas poinformowano 70% założeń zostało już zrealizowanych”. APO, RPR w Olsztynie, *Programy audycji, teksty audycji? 21–30.04.1966 r.*, sygn. 1301/302, OWR. 29.04.1966.

²³ Oto wybrane przykłady OWR informujących o stanie prac na terenie grunwaldzkiej bitwy: „Obecnie gotowe są już fundamenty pod pomnik, nadeszły także 4 bloki granitowe z kamieniołomów w Strzegomiu, pozostałe 4 bloki kamienne przywiezione zostaną jeszcze w tym tygodniu. Będą one poddane obróbce na miejscu przez zespół kamieniarzy pod kierunkiem prof. Bandury i docenta Potempy. Gotowy jest też tzw. Jagiełłowy Kopiec, usypany przez harcerzy na miejscu pierwszego dowodzenia Jagiełły. APO, RPR w Olsztynie,

Piotr Napiórkowski²⁴. W OWR informowano także o odsłonięciu pomnika projektu Jerzego Bandury i Witolda Cęckiewicza, odbyła się premiera filmu *Krzyżacy* Aleksandra Forda.

Pointą rocznicowej kampanii antenowej była rozpoczęta w 1966 roku *Operacja 1001 Frombork*, czyli odbudowa miasta zakończona uroczystościami z okazji 500. rocznicy urodzin Mikołaja Kopernika. OWR informowały o jej założeniach: „Harcerze w ten sposób chcą zaznaczyć moment wejścia w nowe Tysiąclecie oraz uczcić pamięć wielkiego Polaka, chodzi o szeroki udział w budowie i rozbudowie kopernikowskiego grodu”²⁵. Komunikat był zaledwie prologiem do kolejnej kampanii.

Obchody Tysiąclecia Państwa Polskiego dopełniały zagadnienia związane z granicą na Odrze i Nysie. Tysiąclecie państwowości było kapitalnym pretekstem do coraz to nowych audycji pokazujących historyczne

---

Programy audycji, teksty audycji 11–20.09.1959 r., sygn. 1301/65, OWR, 19.09.1959. Kilka dni informowano: „Trwają prace na polach grunwaldzkich, najczęściej bywają tam artyści, dokonując wizji lokalnych odnośnie ostatecznej formy pomnika, ale też naukowcy, [...] sporządził 3 mapy i 6 opisów odnośnie geomorfologicznego i geograficznego układu terenu grunwaldzkiego z okresu historycznej bitwy. Dokonano już zdjęć lotniczych przy użyciu specjalnych promieni, ale jest też ekipa z Pragi z prof. Pelikanem, ma on pobrać próbki z pól i przy pomocy opracowanej przez siebie metody ustalić warstwowość ziemi” APO, RPR w Olsztynie, *Programy audycji, teksty audycji 11–20.10.1959 r.*, sygn. 1301/41. OWR, 11.10.1959.

²⁴ Napiórkowski relacjonował: „Chór zaśpiewał pieśń rycerską, następnie przemówił gen. Okęcki. Przybyli także pierwsi sekretarze KW PZPR, odwiedzają obozy ze swoich województw, przyjadą też dziennikarze ze Związku Radzieckiego, Czechosłowacji, Węgier i Rumunii. [...] O godzinie 10-tej rozpocznie się przelot samolotów sportowych, z których zrzucone zostaną wiązanki kwiatów na pomnik grunwaldzki. Przed godziną 11 przewidziany jest przyjazd kierownictwa Partii i Rządu. W imieniu społeczeństwa olsztyńskiego gości przywitają 1-szy sekretarz KW PZPR Stanisław Tomaszewski, oraz przew. Marian Gotowiec. [...] Po odegraniu hymnu narodowego i wciągnięciu flagi na maszt kierownicy Partii i Rządu otrzymają raport dowódcy oddziału wojskowego generała Jankowskiego, meldunki komendanta Złotu generała Bednarza i przewodniczącego WKFiN – Czesława Sadowskiego – z realizacji czynów społecznych”. APO, RPR w Olsztynie, *Programy audycji, teksty audycji 11–20.07.1960 r.*, sygn. 1301/95, *Dzień na Warmii i Mazurach*, 17.07.1960.

²⁵ APO, RPR w Olsztynie, *Programy audycji, teksty audycji 01–09.08.1966 r.*, sygn. 1301/312., Z. Korzeniowski, *Frombork 1001*. 04.08.1966.

prawa Polski do tzw. Ziem Północnych i Zachodnich. Problematykę tę na antenie Radia Olsztyn podejmowano w stałych cyklach, ale także incydentalnie w Komentarzu do OWR. Dziennikarz, historyk, publicysta Edward Martuszewski jednoznacznie wskazywał: „Nie łudźmy się, zachodnioniemieccy propagandyści, z pomocą uczonych z Getyngi czy Marburga, aby przekonać Zachód, że 550-rocznica pod Grunwaldem (według nich pod Tannenbergiem, czyli Stębarkiem) to rocznica wydarzenia historycznego rangi Termopil. A więc przeważające siły wschodnich barbarzyńców, a więc bohaterstwo rycerstwa zachodnioeuropejskiego, broniąc razem z »niemieckim bytem i niemiecką sprawiedliwością« również i »europejską cywilizację«, [...] Kto nie wierzy, niech poczyta prace niemieckie na temat »Szlacht bei Tannenberg«, wymaga to korekty i uświadomienia prawdy o bitwie. Pragniemy uczynić manifestację pokojowych dążeń naszego społeczeństwa, budującego na swej ziemi ustrój socjalistyczny. Nie trzeba zresztą nastawiać się na polemikę z niemieckimi rewizjonistami. Wielkość Grunwaldu, jego historyczne znaczenie musimy przekonywująco przedstawić również młodym pokoleniom, jeśli historia istotnie ma stać się dla nich nauczycielką życia»²⁶.

Tego rodzaju komentarze i polemiki na olsztyńskiej antenie stały się niemal rytuałem, wpisanym zresztą w politykę historyczną państwa, której sprawnym narzędziem było radio²⁷. Nieprzypadkowo zatem II Krajowy Zjazd Towarzystwa Rozwoju Ziem Zachodnich odbył się w dniach

²⁶ APO, RPR w Olsztynie, *Programy audycji, teksty audycji 11–20.12.1959 r.*, sygn. 1301/74, OWR, 18.12.1959 r.

²⁷ Warto nadmienić, iż te komentarze i polemiki zintensyfikowano po wystosowaniu *Orędzia* biskupów polskich do biskupów niemieckich. Nabrały one charakteru kolejnej kampanii, której efektem miało być z jednej strony działanie na rzecz bezpieczeństwa kraju, w którym obywatele mieli się czuć bezpieczni, z drugiej zaś strony stałe przypominanie o zagrożeniu płynącym z Zachodu. Były to działania zgodne ze wytycznymi KW PZPR w Olsztynie. Tadeusz Ostojki – ówczesny redaktor naczelny olsztyńskiego radia raportował: „W celu przeciwstawienia się zachodnioniemieckiej propagandzie poza comiesięcznym felietonem antyrewizjonistycznym wprowadzony zostanie cykl audycji ukazujących historyczne prawa Polski do Ziem Północnych, a także krótki, cotygodniowy felieton polemiczny z publikacjami prasy zachodnioniemieckiej”. KW PZPR, *Wydział Propagandy. Środki Masowego Przekazu 1958–67. Radio i Telewizja*, sygn. 1141/2133, Pismo T. Ostojkiego do WP KW w Olsztynie, 05.06.1967 r., k. 131.

22–24 stycznia 1960 roku właśnie w Olsztynie. Dziennikarze Radia Olsztyn brali aktywny udział w zjeździe, na bieżąco nadawano relacje, powstał również 35-minutowy reportaż²⁸. W olsztyńskiej rozgłośni w ramach wypełniania kampanii na Tysiąclecie przygotowano ponad 100 audycji, transmisje z wieców, sztafet i zlotów, a także konkursy radiowe²⁹.

Lata siedemdziesiąte – dekada „propagandy sukcesu”, jak trafnie zauważa Rafał Habielski, medialnie naznaczona została „wielowątkową, permanentną kampanią medialną – zabiegiem na pozór zręcznym i pragmatycznym”³⁰. KW PZPR w Olsztynie nakazywało wręcz podległym mediom eksponowanie problematyki gospodarczej³¹. Tematyka ta miała być omawiana w oparciu o konkretne przykłady, na przykład istniały wykazy zakładów pracy, które należało prezentować³². Olsztyńska Rozgłośnia nie tylko samodzielnie inicjowała i organizowała cykle audycji, spotkania promujące przemysł regionu, brała także udział w akcjach ogólnopolskich, między innymi w 1975 roku w *Radiowym*

²⁸ Zob. APO, KW PZPR w Olsztynie *Wydział Propagandy. Środki Masowego Przekazu 1958–67. Radio i Telewizja, Sprawozdanie z działalności Rozgłośni*, sygn. 1141/2133, k. 167 i nast.

²⁹ Tamże.

³⁰ Zob. R. Habielski, *Polityczna historia mediów...*, dz. cyt., s. 288–289.

³¹ Masowe środki informacji i propagandy w codziennej działalności powinny eksponować w szczególności: „Potrzebę rozwijania rzetelnego współzawodnictwa pracy i szeroko popularyzować ludzi dobrej roboty, inspiratorów nowatorskich rozwiązań organizatorskich i produkcyjnych; rytmiczność produkcji, gospodarność, stosowanie postępu technicznego, oszczędność surowców, a nade wszystko przedterminowe wykonywanie zadań planowych i podejmowanie produkcji ponadplanowej w dziedzinie proponowanych wyrobów na rynek i eksport; rywalizację zakładów pracy w poszczególnych branżach przemysłowych, o jakości produkcji, obniżenie jej kosztów i przedterminowe wykonywanie nałożonych zadań. W swej działalności prasa, radio i TV powinny towarzyszyć kluczowym zakładom pracy oraz poszczególnym etapom realizacji cykli inwestycyjnych. Na łamach prasy, przed mikrofonami radia i przed kamerami TV powinni częściej zabierać głos autentyczni, przodujący organizatorzy, producenci, ludzie postępu technicznego, robotnicy i rolnicy [...]”. Zob. APO, KW PZPR, Kancelaria I Sekretarza KW PZPR w Olsztynie, *Uchwały, notatki i instrukcje 1972 KW*, sygn. 1141/592, s. 132–133.

³² Zob. APO, KW PZPR Olsztyn, Wydział Pracy Ideowo-Wychowawczej, *Informacje dotyczące środków masowego przekazu. 1975, 1976, 1977, 1978, Propozycje tematyczne dla radia i TV na 1979 r.*, sygn. 1141/2140, k. 199.

rajdzie reporterów, realizowanym na antenie I i II Programu Polskiego Radia. Celem akcji było „ukazanie słuchaczom wysiłku inwestycyjnego kraju, przedstawienie spraw, którymi żyją załogi wznoszące inwestycje, oraz zwrócenie uwagi na fakt, że po raz pierwszy wydają ogromne sumy potrafilimy znacznie podnieść stopę życiową społeczeństwa”³³.

W latach siedemdziesiątych zorganizowano także dwie duże akcje społeczne: „Bądź przezorny na drodze”³⁴ (przy współpracy Wydziału Ruchu Drogowego KW MO) i „Szkolny autostop” – kampanię mającą na celu zainteresowanie kierowców problemem dowożenia do szkół dzieci i młodzieży. Była to własna inicjatywa Radia Olsztyn, rozpropagowana w większości rozgłośni w Polsce³⁵.

Lata osiemdziesiąte to czas stagnacji i paraliżu medialnego. Nie oznaczało to jednak rezygnacji z określonej retoryki. Ostatnia dekada PRL-u, w odróżnieniu od poprzednich lat, charakteryzowała się niezwykle wysokim nasyceniem propagandą i tym samym politycznym zaangażowaniem mediów. Wciąż narzucano określoną problematykę i pryncypialnie nakazywano realizację celów zgodnych z linią partii: „Na łamach prasy, radia i TV należy ukazywać agresywną politykę imperializmu i hegemonyistyczne dążenia administracji USA. Wskazywać na antypolskie działania awanturniczych sił imperializmu, propagandową agresję, restrykcje ekonomiczne i szantaż polityczny. Ujawniać związki naszych przeciwników politycznych w kraju z antysocjalistycznymi ośrodkami w Stanach Zjednoczonych i innych państwach NATO [...] mówić o wspólnocie krajów

---

³³ Zob. M. Kropacz-Szydłowska, *Od Ekspozytury Polskiego Radia do Radia Olsztyn S.A.*, dz. cyt., s. 150.

³⁴ Dziennikarze rozgłośni przygotowywali nagrania towarzysząc milicjantom podczas odbywania służby na trasach województwa. Zob. APO, RPR w Olsztynie, *Książka protokołów Kolegium Redakcyjnego* 13.05.1974–17.11.75, sygn. 1301/584 c, „Bądź przezorny na drodze”, akcja ogólnopolska, s. 5.

³⁵ Wśród dzieci szkolnych przeprowadzone zostały karnety z kuponami, które przekazywane były kierowcom, jako forma zapłaty. Karnety należało dostarczyć do Rozgłośni, najlepsi otrzymywali dyplomy i nagrody rzeczowe. Zob. APO, KW PZPR w Olsztynie, *Wydział Propagandy. Środki Masowego Przekazu 1958–67. Radio i Telewizja, XV-lecie rozgłośni PR w Olsztynie*, sygn. 1141/2133, k. 198.

socjalistycznych, kontynuować dyskusję nad stanem i perspektywami rozwoju myśli marksistowsko-leninowskiej w Polsce³⁶.

Poza narzuconymi „fundamentalnymi” powinnościami Radio Olsztyn zostało również włączone do działań na rzecz „Narodowego programu oszczędzania i walki z marnotrawstwem”³⁷. Na antenie, bez właściwej poprzedniej dekadzie swobody i optymizmu, podkreślano konieczność reform. Realizowano precyzyjnie zdefiniowane cykle: *Oszczędniej – znaczy gospodarniej* i *Z wizytą u racjonalizatorów*; każdy temat poparty był konkretnymi egzemplifikacjami³⁸. Metodycznie popularyzowano Wojewódzki Klub Racjonalizatorów i osiągnięcia naukowców. Wiosną 1986 roku dziennikarze rozgłośni aktywnie włączyli się do akcji milicji, której celem było lepsze i oszczędniejsze wykorzystanie taboru samochodowego i kolejowego³⁹. Na antenie systematycznie ukazywały się także komunikaty o konieczności oszczędzania gazu, elektryczności oraz wody, propagowano też wszystkie konkursy związane z oszczędnością. Z inicjatywy rozgłośni zorganizowano akcję zbiórki suchego pieczywa, przekazywane go później na paszę PGR-om⁴⁰.

Kampanijność to swoisty fenomen medialny okresu PRL-u, żywcem przeniesiony z radzieckiej radiofonii. Andrzej Kozieł wskazuje na

---

³⁶ W instrukcji wskazywano, że wyznaczone zadania dotyczą wszystkich redakcji, a nadzór nad ich wykonaniem powierza się kierownictwu mediów i POP. Zob. APO, KW PZPR w Olsztynie, *Wydział Propagandy i agitacji*, 1983–1989 r. *Zadania środków masowego przekazu w realizacji Uchwał XIII Plenum KC PZPR*, sygn. 1141/2143 k.59-62.

³⁷ Wymienione zagadnienia realizowane były w następujących cyklach audycji: *Spojrzenie na gospodarkę*, *Magazyn dla wsi*, *Reforma w...*, *Zbliżenia*, *Fakty i rytmy*, *OWR*, *Felieton aktualny*. Zob. APO, RPR w Olsztynie, *Korespondencja Naczelnego Redaktora. Analizy skarg, wniosków słuchaczy*. 1982–1992, sygn. 1301/587, k. 119 i nast.

³⁸ Zadania programowe realizowane były przez czterech dziennikarzy z redakcji publicystyki, wszyscy byli członkami PZPR. APO, RPR w Olsztynie, *Protokoły i ankiety z przeglądu kadrowego 1987 r.*, *Ocena aktywności Redakcji w kontaktach ze słuchaczami*, sygn. 1301/665, k. 62.

³⁹ Zob. APO, RPR w Olsztynie, *Korespondencja Naczelnego Redaktora. Analizy skarg, wniosków słuchaczy*. 1982–1992, sygn. 1301/587, k. 121.

⁴⁰ Przedstawiciel rozgłośni Józef Krajewski był członkiem Komisji KW PZPR koordynującej całokształt propagandy w zakresie oszczędności. Zob. tamże.

obecność w ówczesnych polskich mediach wyrafinowanej socjotechniki, pozwalającej na budowanie więzi emocjonalnych, upowszechnianie w społeczeństwie postaw egalitarnych i altruistycznych. Zwiększało to zaufanie do władzy, ale także odpowiednio służyło aktywizacji społecznej i wychowywaniu w duchu socjalizmu. Kampanie medialne przez swoją powtarzalność to jednocześnie wcielany w życie kult, rytuał, forma mobilizacji społecznej. Radio w tym kontekście było znakomitą narzędziem, które pozwalało przeforsować i uzasadnić czasami wręcz absurdalne kwestie. Było także, o czym nie wolno zapominać, tubą propagandową, sprawnie zaprogramowaną i wykorzystywaną.

Bibliografia

- Archiwum Państwowe w Olsztynie (dalej APO), Komitet Wojewódzki PZPR w Olsztynie, Wydział Propagandy. Środki Masowego Przekazu 1957–1964 r. *Sprawy ogólne, Wytyczne Biura KC do Sekretarzy propagandy KW PZPR w Olsztynie*, pismo z 29.07.1958 r., sygn. 1141/2131 k. 7 i nast.
- APO, KW PZPR Olsztyn, Wydział Pracy Ideowo-Wychowawczej. *Informacje dotyczące środków masowego przekazu. 1975, 1976, 1977, 1978, Propozycje tematyczne dla radia i TV na 1979 r.*, sygn. 1141/2140, k. 199.
- APO, KW PZPR w Olsztynie Wydział Propagandy. *Środki Masowego Przekazu 1958–67. Radio i Telewizja, Sprawozdanie z działalności Rozgłośni*, sygn. 1141/2133, k. 167 i nast.
- APO, KW PZPR w Olsztynie, Wydział Propagandy i agitacji, 1983–1989 r. *Zadania środków masowego przekazu w realizacji Uchwał XIII Plenum KC PZPR*, sygn. 1141/2143 k. 59–62.
- APO, KW PZPR w Olsztynie, Wydział Propagandy. Środki masowego przekazu 1968–1970. Radio i telewizja, *Program Rozgłośni Polskiego Radia w Olsztynie, po VII i VIII Plenum KC oraz XII konferencji wojewódzkiej PZPR*, sygn. 1141/2134.
- APO, KW PZPR w Olsztynie, Wydział Propagandy. *Środki Masowego Przekazu 1958–67. Radio i Telewizja, XV-lecie rozgłośni PR w Olsztynie*, sygn. 1141/2133, k. 198.
- APO, KW PZPR, Kancelaria I Sekretarza KW PZPR w Olsztynie, *Uchwały, notatki i instrukcje 1972 KW*, sygn. 1141/592, s. 132–133.

- APO, Rozgłosnia Polskiego Radia (dalej: RPR) w Olsztynie, *Programy audycji, teksty audycji 21-28.02.1960 r.*, sygn. 1301/45, *Niech mówią o nich ludzie*, 24.02.1958 r.
- APO, RPR w Olsztynie, *Korespondencja Naczelnego Redaktora. Analizy skarg, wniosków słuchaczy*. 1982–1992, sygn. 1301/587, k. 119 i nast.
- APO, RPR w Olsztynie, *Książka protokołów Kolegium Redakcyjnego* 13.05.1974–17.11.75, sygn. 1301/584 c, „Bądź przezorny na drodze”, akcja ogólnopolska, s. 5.
- APO, RPR w Olsztynie, *Programy audycji, teksty audycji 01–09.08.1966 r.*, sygn.1301/312., Z. Korzeniowski, *Frombork 1001*. 04.08.1966 r.
- APO, RPR w Olsztynie, *Programy audycji, teksty audycji 01–10.07.1960 r.*, sygn.1301/94.OWR 08.07.1960 r.
- APO, RPR w Olsztynie, *Programy audycji, teksty audycji 01–10.12.1960 r.*, sygn.1301/109.OWR 07.12.1960 r.
- APO, RPR w Olsztynie, *Programy audycji, teksty audycji 10–20.04.1966 r.*, sygn.1301/301. OWR 19.04.1966 r.
- APO, RPR w Olsztynie, *Programy audycji, teksty audycji 1–10.03.1960 r.*, sygn. 1301/82, OWR, 3.03.1960 r.
- APO, RPR w Olsztynie, *Programy audycji, teksty audycji 1–10.06.1959 r.*, sygn. 1301/55, OWR, 2.06.1959 r.
- APO, RPR w Olsztynie, *Programy audycji, teksty audycji 11–18.03.1960 r.*, sygn. 1301/47, *Niech mówią o nich ludzie*, 17.03.1958 r.
- APO, RPR w Olsztynie, *Programy audycji, teksty audycji 11–18.03.1960 r.*, sygn. 1301/47, OWR, 17.03.1958 r.
- APO, RPR w Olsztynie, *Programy audycji, teksty audycji 11–20.01.1966 r.*, sygn. 1301/292.OWR 13.01.1965 r.
- APO, RPR w Olsztynie, *Programy audycji, teksty audycji 11–20.02.1959 r.*, sygn. 1301/44, OWR, 17.02.1959 r.
- APO, RPR w Olsztynie, *Programy audycji, teksty audycji 11–20.07.1960 r.*, sygn.1301/79. OWR 09.02.1960 r.
- APO, RPR w Olsztynie, *Programy audycji, teksty audycji 11–20.07.1960 r.*, sygn. 1301/95.OWR 18.07.1960 r.
- APO, RPR w Olsztynie, *Programy audycji, teksty audycji 11–20.07.1960 r.*, sygn. 1301/95, *Dzień na Warmii i Mazurach*,17.07.1960 r.
- APO, RPR w Olsztynie, *Programy audycji, teksty audycji 11–20.08.1959 r.*, sygn. 1301/62, OWR, 14.08.1959 r.
- APO, RPR w Olsztynie, *Programy audycji, teksty audycji 11–20.09.1959 r.*, sygn. 1301/65, OWR, 19.09.1959 r.

- APO, RPR w Olsztynie, *Programy audycji, teksty audycji 11–20.10.1959 r.*, sygn. 1301/41, OWR, 11.10.1959 r.
- APO, RPR w Olsztynie, *Programy audycji, teksty audycji 11–20.12.1959 r.*, sygn. 1301/74, OWR, 18.12.1959 r.
- APO, RPR w Olsztynie, *Programy audycji, teksty audycji 1–15.07.1958 r.*, sygn. 1301/29, OWR, 30.07.1958 r.
- APO, RPR w Olsztynie, *Programy audycji, teksty audycji 1–15.12.1958 r.*, sygn. 1301/39, OWR, 14.12.1958 r.
- APO, RPR w Olsztynie, *Programy audycji, teksty audycji 1–16.05.1957 r.*, sygn. 1301/2, OWR, 15.05.1957 r.
- APO, RPR w Olsztynie, *Programy audycji, teksty audycji 1–16.05.1957 r.*, sygn. 1301/2, OWR, 03.05.1957 r.
- APO, RPR w Olsztynie, *Programy audycji, teksty audycji 16–29.09.1957 r.*, sygn. 1301/10, OWR, 26.09.1957 r.
- APO, RPR w Olsztynie, *Programy audycji, teksty audycji 16–30.04.1958 r.*, sygn. 1301/24, OWR, 23.04.1958 r.
- APO, RPR w Olsztynie, *Programy audycji, teksty audycji 16–31.08.1958 r.*, sygn. 1301/32, OWR, 16.08.1958 r.
- APO, RPR w Olsztynie, *Programy audycji, teksty audycji 20–30.06.1958 r.*, sygn. 1301/22, OWR, 25.06.1958 r.
- APO, RPR w Olsztynie, *Programy audycji, teksty audycji? 21–30.04.1966 r.*, sygn. 1301/302, OWR, 29.04.1966 r.
- APO, RPR w Olsztynie, *Protokoły i ankiety z przeglądu kadrowego 1987 r., Ocena aktywności Redakcji w kontaktach ze słuchaczami*, sygn. 1301/665, k. 62.
- Habielski R., *Polityczna historia mediów w Polsce w XX wieku*, Warszawa: Wydawnictwa Akademickie i Profesjonalne. Grupa Kapitałowa WSiP 2009, s. 205.
- Kropacz-Szydłowska M., *Od Ekspozytury Polskiego Radia do Radia Olsztyn S.A. Z dziejów olsztyńskiej radiofonii*, Olsztyn: Polskie Towarzystwo Historyczne – Instytut Dziennikarstwa i Komunikacji Społecznej Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego 2012, s. 18.
- KW PZPR, *Wydział Propagandy. Środki Masowego Przekazu 1958–67. Radio i Telewizja*, sygn. 1141/2133, Pismo Tadeusza Ostojkiego do Wydziału Propagandy KW w Olsztynie, 05.06.1967 r., k. 131 i nast.
- KW PZPR, *Wydział Propagandy. Środki Masowego Przekazu 1958–67. Radio i Telewizja*, sygn. 1141/2133, Pismo T. Ostojkiego do WP KW w Olsztynie, 05.06.1967 r., k. 131.
- Nowak-Jeziorański J., *Wojna w eterze*, Kraków: Znak 2005.
- Słownik języka polskiego*, t. 1, red. M. Szymczak, Warszawa: PWN 1988, s. 867.

**Radio in service of propaganda.
Selected media campaigns in the regional
broadcasting station - Polish Radio Olsztyn during
the Polish People's Republic time**

Social and political media campaigns in the Polish People's Republic have always been very interesting issue for the researchers. Radio was a very helpful tool in this context. This is what happened in case of Polish Radio Olsztyn, public medium in Warmia and Masuria. For the 40 years of the existence in the Polish People's Republic Radio Olsztyn was subordinated to the central media, it did not possess the independent legal identity. Radio was involved in the propaganda activity connected with the political circumstances. During the exploration of this area the researcher may meet many interesting aspects connected with the perception and interpretation of mayor events. The wide context of this phenomenon is to be shown.